

CƠ SỞ VĂN HOÁ VIỆT NAM



CHƯƠNG V: VĂN HOÁ TÁI HIỆN

- **Tái hiện hiện thực bằng màu sắc, đường nét, hình khối**
- **Tái hiện hiện thực bằng âm thanh âm nhạc và động tác cách điệu**
- **Tái hiện hiện thực bằng ngôn từ**
- **Tái hiện hiện thực bằng kỹ xảo**

Tái hiện ?

- Tái hiện là thuộc tính của bộ óc người. Hiện thực khách quan được tái hiện sau khi con người đã từng nghe, thấy, cảm nhận từ các sự vật, hiện tượng trong thực tiễn.
- Tái hiện là “thể hiện lại hiện thực một cách chân thực, bằng sáng tạo nghệ thuật” [Hàng Phê, “Từ điển Tiếng Việt”, 2002: 885]

Tái hiện và sáng tạo

- * **Tái hiện** là một dạng hoạt động của con người nhằm phản ánh hiện thực thông qua con đường sáng tạo
- * **Sáng tạo** là sự kết hợp giữa tư duy phổ biến với ý tưởng mới lạ của cá nhân khi tái hiện sự vật, hiện tượng

Các dạng hoạt động của con người như nhận thức, tổ chức, ứng xử, tái hiện đều có thể có yếu tố sáng tạo.

Văn hoá tái hiện

- một loại sản phẩm/ những sản phẩm hình thành trong quá trình con người dùng các ký hiệu để ghi lại cảm xúc, tình cảm lẫn kinh nghiệm sống, toàn bộ tài sản sáng tạo nghệ thuật của các thành viên trong cộng đồng cả nhằm thoả mãn xúc cảm cá nhân và đáp ứng thị hiếu của tập thể
- kiểu, dạng (hoặc cách thức, hình thức) tư duy mà con người lựa chọn để phản ánh, tái hiện tự nhiên và xã hội: phản ánh, tái hiện thế giới theo hướng khách quan hay chủ quan, theo phương pháp hiện thực hay lãng mạn, nhấn mạnh vào yếu tố tự nhiên hay yếu tố nhân tạo, chú ý tả thực hay cách điệu v.v..

=> đặc điểm tư duy, tâm lí, tình cảm (dân tộc, khu vực) => bản sắc

Các phương thức tái hiện (tái hiện tự nhiên và xã hội)

- Tái hiện hiện thực bằng màu sắc, đường nét, hình khối (Nghệ thuật tạo hình (hội hoạ, điêu khắc))
- Tái hiện hiện thực bằng âm thanh âm nhạc và động tác cách điệu (Âm nhạc và diễn xướng)
- Tái hiện hiện thực bằng ngôn từ (Thơ văn)
- Tái hiện hiện thực bằng kỹ xảo

HTKQ ...> ÓC NGƯỜI ...> TÁI HIỆN.....> NGHỆ THUẬT



CHẤT LIỆU => PHƯƠNG THỨC THỂ HIỆN => TÁC PHẨM

Hội hoạ: Đường nét + màu sắc (vẽ, tô)

=> Hình tượng (tranh, ảnh)

Điêu khắc: ... + hình khối (khắc, chạm)

=> Hình tượng (tượng)

Kiến trúc

Văn chương: Ngôn từ (các biện pháp tu từ)

=> Hình tượng (văn, thơ)

Âm nhạc: Âm thanh âm nhạc (nhạc luật, giai điệu)

=> H.tượng (bản nhạc, bài hát)

Sân khấu: Động tác cách điệu

=> Hình tượng (bài , điệu múa)

Điện ảnh...

**CHẤT LIỆU=> PHƯƠNG THỨC THỂ HIỆN => Hình tượng nghệ thuật
(BIỂU TƯỢNG)**

Tái hiện bằng màu sắc, đường nét, hình khối
(Nghệ thuật tạo hình (hội hoạ, điêu khắc))

HỘI HOẠ

Tranh giấy, tranh lụa, tranh cát ...

Một số loại tranh

Tiêu mục Loại tranh	Tên tranh	Vật liệu nền	Nguồn chất liệu màu	Kĩ thuật
Giấy	Đông Hồ	Giấy điệp	Tự nhiên	In ván
	Hàng trống	Giấy trắng	Tự nhiên	In ván + vẽ
	Kim Hoàng	Giấy đỏ	Tự nhiên	In ván + vẽ
Vải	Lụa	Lụa sợi nhỏ	Tự nhiên	Vẽ
Cát	Cát	Cát màu	Tự nhiên	Đổ theo khuôn
Đa vật liệu	Sơn dầu	Đa vật liệu	Hoá chất	Vẽ

NGHỆ THUẬT ĐIÊU KHẮC

**Điêu khắc đá, khắc chạm gỗ,
Khâu làm nguội trong đúc đồng,
Tạo hình đắp nổi, ghép sành sứ**

GỒM SỨ MỸ THUẬT

Gồm sứ Bát Tràng

Gồm sứ Thanh Hà (Quảng Nam)

Gồm sứ Lái thiêu (Bình Dương)

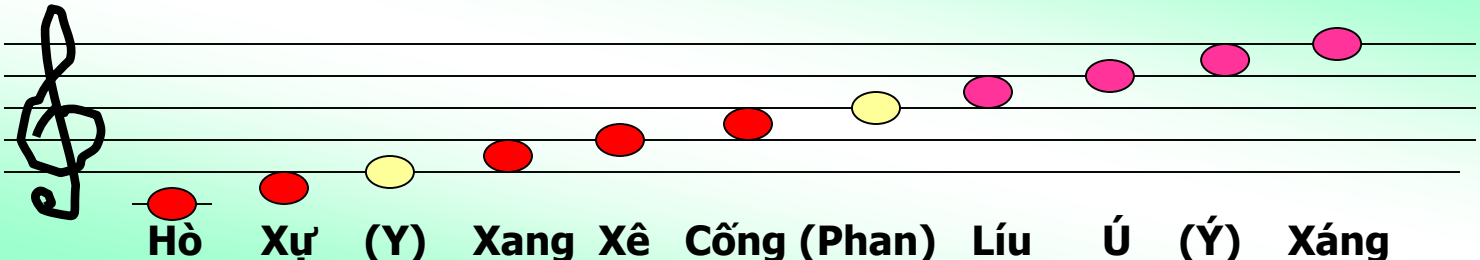
Gồm sứ Bàu Trúc (Ninh Thuận)

...

Tái hiện hiện thực bằng âm thanh âm nhạc và động tác cách điệu

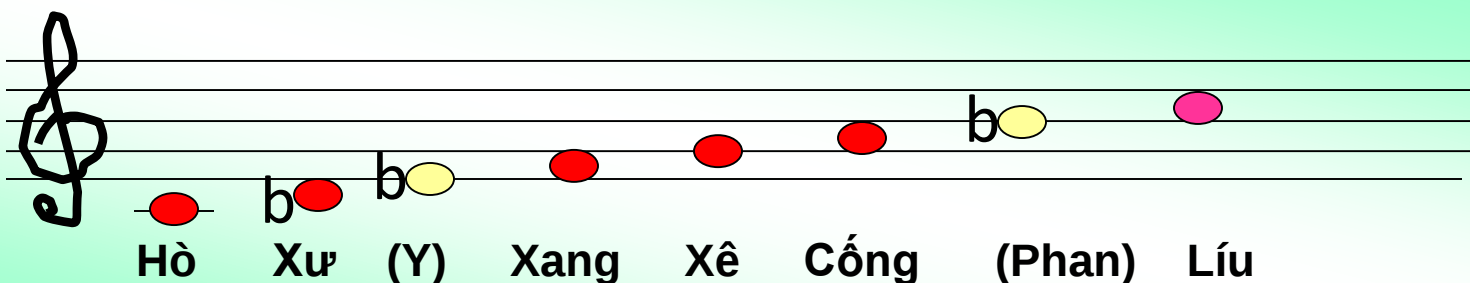
- Âm nhạc
- Các hình thức diễn xướng truyền thống

NHẠC LUẬT, NHẠC CỤ, NHẠC CÔNG

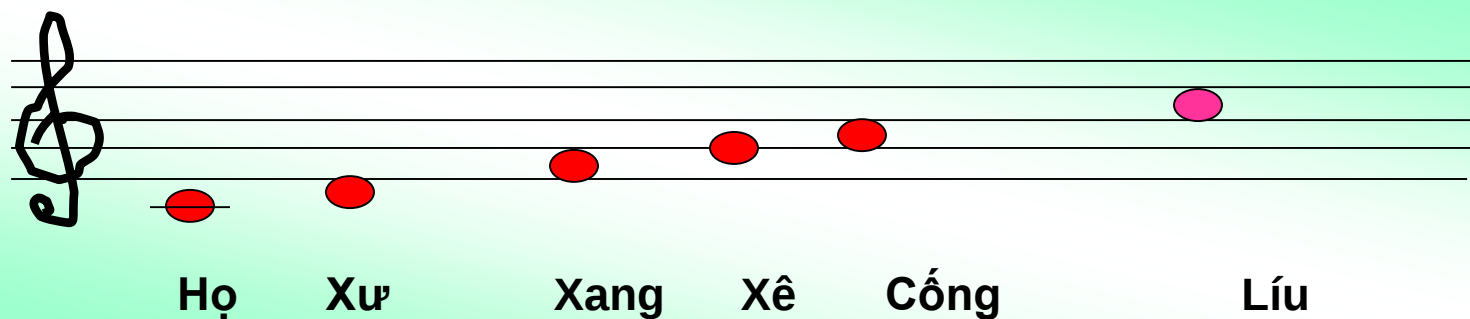
Tiêu chí	Diễn giải
Thang âm	 Hò Xự (Y) Xang Xê Cống (Phan) Lú Ú (Ý) Xáng
Lưu giữ	Trí nhớ nhạc công
Truyền dạy	Truyền khẩu, truyền ngón
Chuyển âm	Linh hoạt (già non)
Nhạc cụ	Bàn phím không chính xác, kĩ thuật nhấn nhá.

THANG ÂM NGŨ CUNG

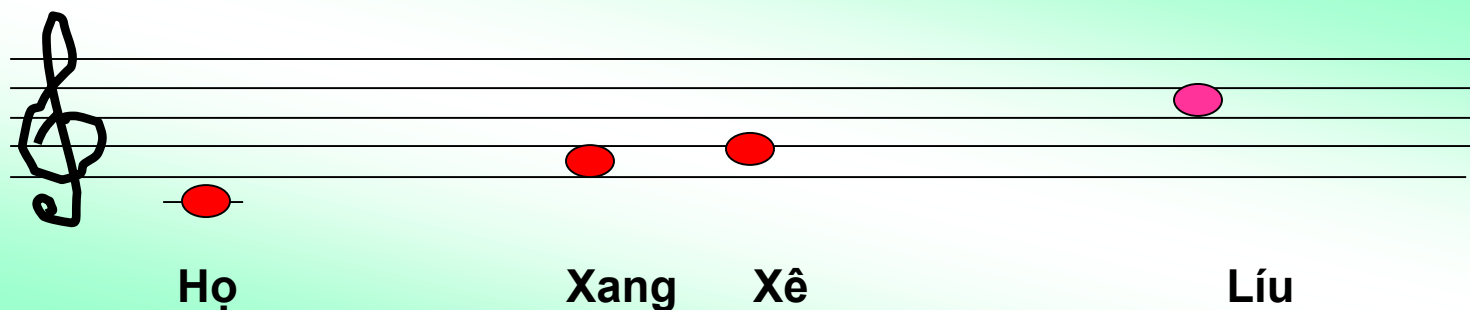
Ngũ cung tổng quát



Ngũ cung Bắc



Ngũ cung hiện đại



THỂ LOẠI (CÁC HÌNH THỨC) DIỄN XƯỞNG

Thể loại Bộ phận VH	Hò, vè	Hát	Ca	Ngâm	Múa
Dân gian	Hò vè truyền thống	Dân ca/Lượn Trống quân Hát cửa đình Hát Chèo Tuồng Đò	Ca kể Khàn Ca Bài chòi	φ	Múa quạt, múa chèo thuyền...
Dân gian + Bác học	φ	φ	Ca Trù Ca Huế Ca vọng cổ	Sa Mạc Huế Tao Đàn	
Bác học	φ	Tuồng Pho	Ca Thài (Nhã Nhạc)	φ	Lân mẫu xuất lân tử,

Một số loại thể tiêu biểu

▣ Các loại diễn xướng cấp 1

Hò, vè

Hát: Bài hát dân ca: Bắc Bộ, Trung Bộ, Nam Bộ

Ca: Ca trù, ca Huế, ca vọng cổ

Ngâm thơ: điệu sa mạc, điệu Huế, điệu Tao đàn

Múa: múa quạt, múa nón. múa hầu bóng...

▣ Các loại diễn xướng cấp 2 (sân khấu)

Chèo : thuần Việt – nước thù sân khấu Việt

Rối nước : thuần Việt – đặc thù sân khấu Việt

Tuồng đô: có mối quan hệ sân khấu Trung Hoa

Công chiêng Trường Sơn -Tây Nguyên



Nghệ thuật chiến đấu (Võ thuật)

- * Đặc điểm võ Việt Nam**
- * Võ Việt Nam trong bối cảnh Đông Á
(so sánh với võ thuật một số nước)**

Nguồn gốc võ bản địa

Do điều kiện địa lý, điều kiện sống:

- **Chống thú dữ: cọp, cá sấu, rắn...**
- **Chống lại các bộ lạc khác**
- **Rèn luyện để có sức khỏe (chống thiên nhiên, chống kẻ thù, phục vụ lao động sản xuất)**

Đặc điểm

- Quan sát thú dữ để đối phó có hiệu quả: cách đánh cọp, chống trả và diệt cá sấu, trăn...
- Tìm các tư thế để quật ngã đối phương: võ vật vừa tập thể lực vừa trí lực
- Sáng tạo vũ khí thô sơ nhưng có hiệu quả
- Tiếp thu, dung hợp các nguồn võ ngoại nhập
- Võ cổ truyền kết hợp võ vật và võ trện (võ dân gian và võ kinh)

Võ thuật Việt Nam trong bối cảnh Đông Á

Đạt Ma tổ sư

Khí công

Yoga

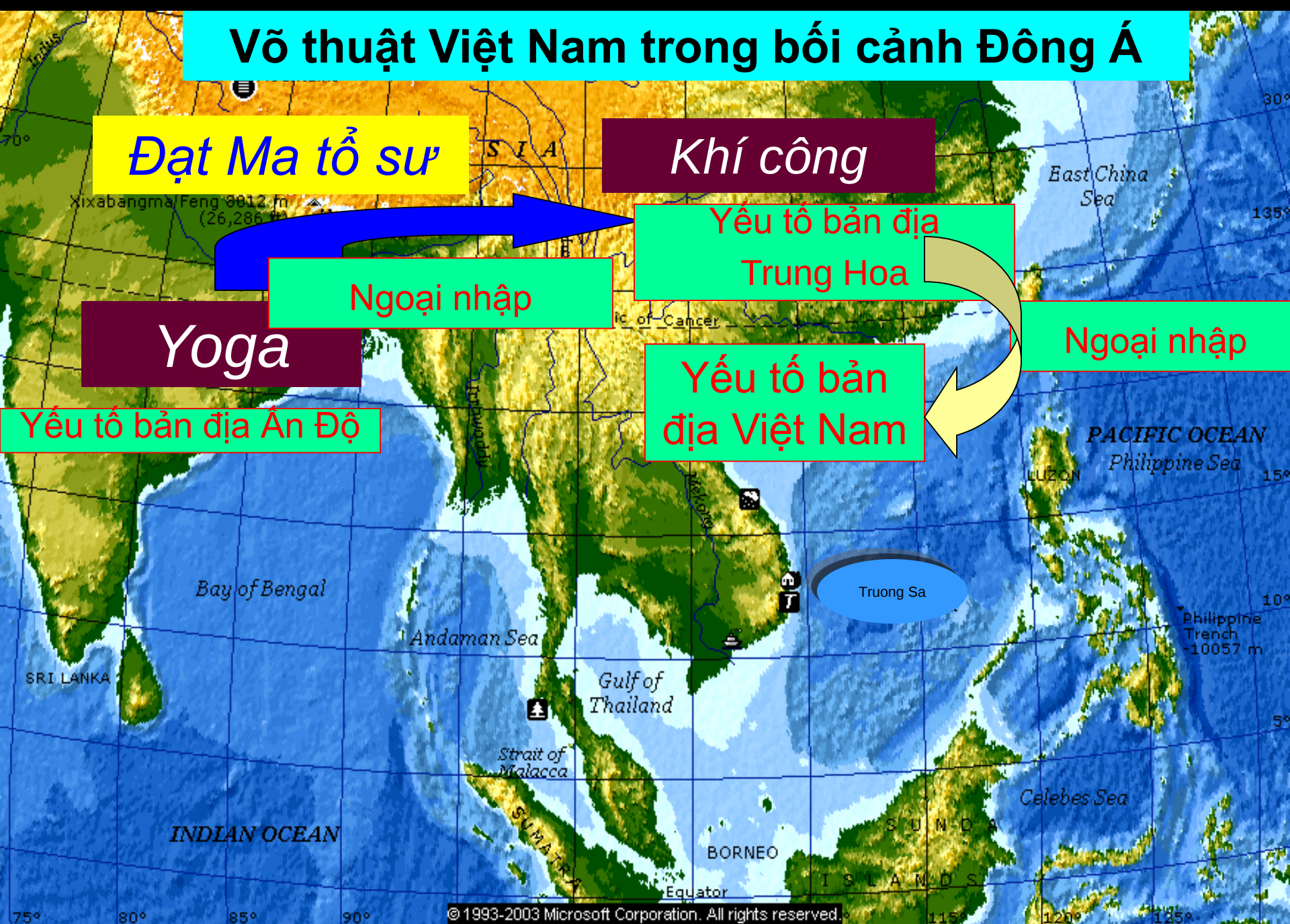
Yếu tố bản địa
Trung Hoa

Ngoại nhập

Ngoại nhập

Yếu tố bản
địa Việt Nam

Yếu tố bản địa Ấn Độ



© 1993-2003 Microsoft Corporation. All rights reserved.



Teakwondo

Karatedo

Judo

Aikido

Nga My

Võ Đang

Thiếu Lâm

Box

Penkatsilat

Caùc vo phai ngoaïi nhaáp

Võ thuật Việt Nam (cái nhìn đối sánh)

Võ thuật Tiêu chí	Việt Nam	Trung Hoa	Phương Tây
Cơ sở triết học	Âm dương Ngũ Hành	Âm dương Bát quái	Thuyết chuyển hoá năng lượng
Tôn chỉ	Trọng nghĩa khinh tài	Trọng thanh danh và sự trung tín	Mạnh được yếu thua
Mục đích	Giữ nước, yên dân	Bảo vệ danh tiếng môn phái, bảo vệ vương triều	Giành danh tiếng và quyền lợi cho cá nhân
Nội dung: - Đòn thế - Thiệu thảo	- Mô phỏng động tác của động, thực vật: Các loài linh vật: Long, Lân, Quy, Phụng,... Các loại hoa: Hoa sen, hoa mai,... - Bài bản gồm 2 phần: thiệu và thảo		Đòn thế dựa theo kĩ thuật cơ học: tốc độ, cường độ, nhịp độ, phương hướng, độ cứng ...
Xu hướng nghệ thuật	Trọng tâm đức hơn tài Bất chước tự nhiên		Trọng tài năng. Vận dụng kĩ thuật hiện đại

❑ Bạn có biết
Lí Thường Kiệt
Trần Hưng Đạo
Lê Lợi
Quang Trung

...

Thuộc võ phái nào không?

❑ Câu trả lời : Không thể biết !

Vì sao ???

❑ **Học võ không chỉ để đánh nhau !**

❑ **Vậy theo bạn
học võ để làm gì?**

Tái hiện hiện thực bằng ngôn từ (Thơ văn dân gian)

Phân loại theo hình thức		Phân loại theo nội dung phản ánh
Văn vần	4/4/4 5/5/5 6/8, 7/7/6/8 Hình thức khác Trường ca	- Thành ngữ - Tục ngữ, ngạn ngữ, cách ngôn, châm ngôn - Ca dao, đồng dao - Sử thi - Thần Thoại, truyện cổ tích, truyện cười, truyện ngụ ngôn
Văn xuôi	Truyện kể Văn cúng bái	

NỘI DUNG THƠ VĂN

+ Phản ánh, tái hiện tự nhiên:

- Đề tài quan sát các hiện tượng tự nhiên
- Đề tài miêu tả cảnh sắc thiên nhiên của quê hương đất nước.
- Đề tài ứng xử với tự nhiên phản ánh thái độ tôn trọng tự nhiên, dung hợp với tự nhiên, cả tinh thần dũng cảm, kiên cường chống chọi sự tấn công của tự nhiên.

+ Phản ánh, tái hiện xã hội:

- Đề tài lao động sản xuất phản ánh cuộc sống mưu sinh của người bình dân.
- Đề tài ứng xử xã hội phản ánh những mối quan hệ trong đời sống xã hội, những kinh nghiệm trong đối nhân xử thế, kinh nghiệm trong đấu tranh chống lại cái ác, cái xấu.
- Đề tài tình yêu thiên nhiên, yêu cuộc sống, con người, muôn vật
- Đề tài yêu nước, tinh thần dũng cảm, bất khuất, kiên cường, đấu tranh chống ngoại xâm.

□ Nhìn chung, thơ văn dân gian phản ánh phong tục tập quán của người bình dân trên nhiều bình diện như: tâm lý tình cảm, hoạt động mưu sinh, quan hệ và ứng xử với tự nhiên và xã hội.

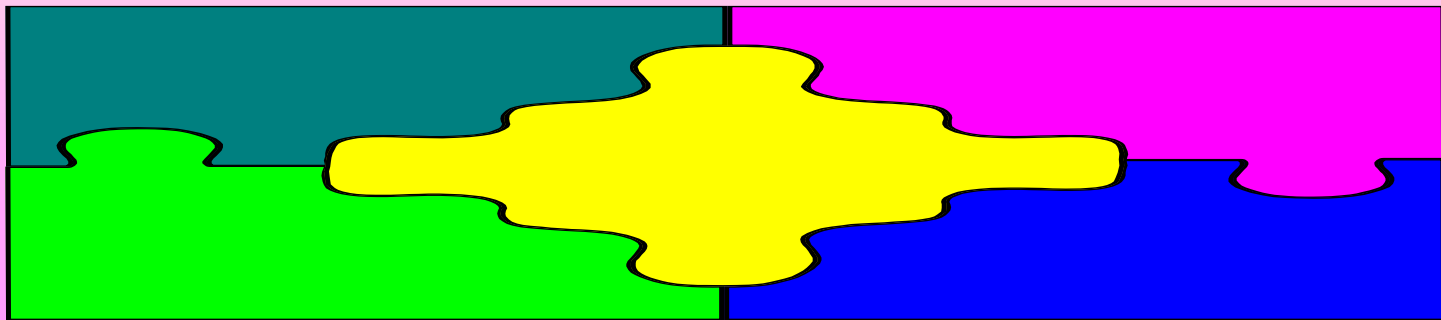
Văn hoá tái hiện Việt Nam

- Sự hiện diện sáu loại hình nghệ thuật truyền thống
- + Các loại hình nghệ thuật đặc thù của dân tộc.
- Sự hiện diện của tư duy nghệ thuật của nhiều loại hình văn hoá.
- Tính tổng hợp về chất liệu, vật liệu, phương thức thể hiện
- Xu hướng dùng thủ pháp tả thực nhiều hơn các thủ pháp khác.
- Xu hướng chủ đề trần thế nhiều hơn ngoài trần thế.
- Dung hợp và sáng tạo trong quá trình tiếp xúc nghệ thuật thế giới.

NHẬN XÉT VỀ CẤU TRÚC VĂN HOÁ

CHƯƠNG VI: TỔNG LUẬN VỀ VĂN HOÁ VIỆT NAM

- 1. Nhìn lại văn hoá truyền thống**
- 2. Cái nhìn hiện tại và tương lai**

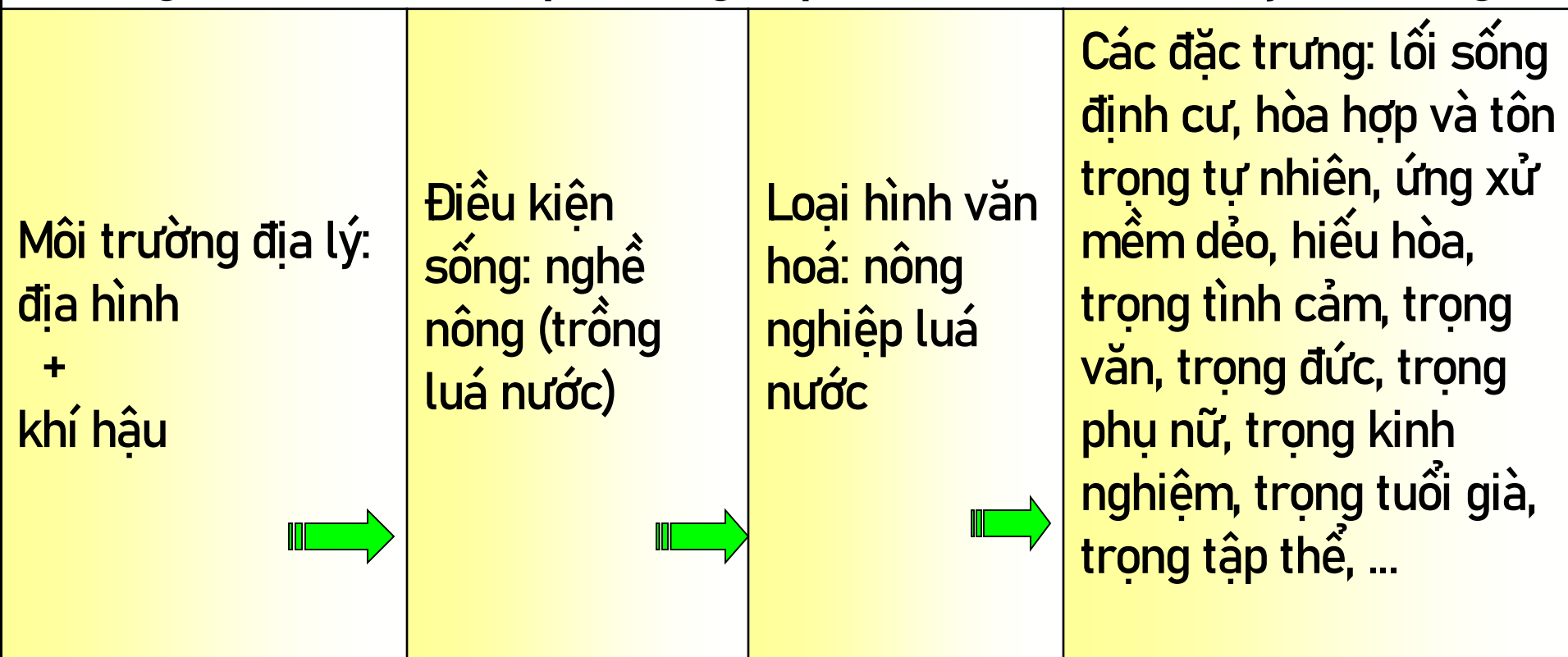


Nhìn lại văn hoá truyền thống

1. Nền văn hoá nông nghiệp lúa nước với những đặc trưng, biểu trưng riêng biệt.
2. Nền văn hoá có bản sắc riêng.
3. Nền văn hoá mang đậm chất phương Đông.

Khái lược về văn hoá truyền thống

Lô gíc hình thành đặc trưng, đặc điểm văn hoá truyền thống



Nhân tố tạo bản sắc văn hoá Việt Nam

Các nhân tố	Các mặt cụ thể	Hệ quả
Môi trường tự nhiên + Điều kiện lịch sử, kinh tế, văn hoá - xã hội	- Đối mặt với hiện thực nhiều thử thách -> Văn hoá hướng đến đời sống hiện hữu, coi trọng thực tiễn -> thực tế - Tiếp xúc cưỡng bức và tự nguyện -> Văn hoá dung hợp, tiếp thu có chọn lọc, xử lý theo hướng Việt hoá -> tinh thần độc lập tự chủ - Xuất phát ở Phương Đông nông nghiệp chậm phát triển, chịu nạn ngoại xâm, ... -> Nhận thức truyền thống -> Tư duy sàng lọc đổi mới	BẢN SẮC VĂN HOÁ VIỆT NAM

Cái nhìn hiện tại và tương lai

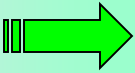
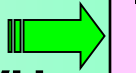
1. Những chuyển đổi trong đời sống vật chất và tinh thần dẫn đến sự chuyển đổi của các biểu trưng văn hoá
2. Hướng tiến triển của văn hoá Việt Nam
3. Hồ Chí Minh - biểu tượng của văn hoá tương lai

Sự chuyển biến trong đời sống vật chất và đời sống tinh thần dẫn đến sự chuyển đổi các biểu tượng, biểu trưng văn hoá

Triết lí Âm Dương	Tin vào tín ngưỡng, tôn giáo	Nhà sàn, nhà lá	Kinh tế nông nghiệp (Con trâu, ...)	Trọng kinh nghiệm	Luật tục, luật lệ	Cơ chế quan liêu, bao cấp	Trọng tập thể, trọng tuổi già
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
Triết học duy vật biện chứng	Tin vào khoa học, kĩ thuật	Nhà xây, nhà lắp ghép	Kinh tế công nghiệp (Máy cày ...)	Chú trọng phân tích thực chứng	Luật pháp X-HCN	Cơ chế dân chủ X-HCN	Hài hoà cá nhân và tập thể...

KHÁI LƯỢC VỀ VĂN HOÁ HIỆN ĐẠI

Lô gíc hình thành đặc trưng, đặc điểm văn hoá hiện đại

Điều kiện sống	Loại hình văn hoá	Các đặc điểm văn hoá
Công nghiệp & Dịch vụ 	Văn hoá Công nghiệp & Văn hoá Dịch vụ 	- Về nhận thức ... - Về vật chất ... - Về nghệ thuật ... - Về tổ chức đời sống cộng đồng...

Văn hoá Hồ Chí Minh

- * Nhận thức HCM về dân tộc, thế giới
- * Lựa chọn HCM
- * Ứng xử HCM với TN – XH
- * Tầm nhìn văn hoá HCM
 - dung hợp văn hoá Đông – Tây, Việt Nam – thế giới, truyền thống – hiện đại.
 - kết hợp hài hoà cốt cách phương Đông với tư duy hiện đại cùng tác phong làm việc khẩn trương, tự giác, kỷ luật,
 - kết hợp hài hoà giữa dân tộc và nhân loại.
 - giữ vững sắc thái truyền thống giữa đời sống văn minh, hiện đại.
 - Lý tưởng sống XHCN gần đạo học phương Đông

❑ **Sẵn sàng tiếp các
bạn qua địa chỉ :
trlong60@gmail.com
0918 292053**



Tạm biệt các bạn !